

# BÄTTRE OCH REELLA KARRIÄRVÄGAR FÖR LÄRARNA I LUND

Det är väl belagt att den mest avgörande faktorn för kvaliteten i utbildningen är läraren. En bra lärare kan sitt ämne, stärker och utmanar elever att nå den nivå som förväntas. En bra lärare kan lära ut, motivera, ge feedback och förmedla rätt studieteknik på ett sådant sätt så att eleven förstår vad som behövs för att utvecklas. Men för att allt detta ska fungera krävs att lärarna ges förutsättningar till att vara just goda lärare.

John Hattie, professor inom utbildning, har i en sammanställning av över 50 000 studier av faktorer som påverkar inläring och utbildnings resultat visat att läraren spelar en mycket avgörande roll för vad och hur mycket eleverna lär sig <sup>1</sup>. Samma slutsats kom Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) till i sin rapport 2011 över den svenska skolan i ett internationellt forskningsperspektiv <sup>2</sup>. En bra lärare kan sitt ämne, stärker och utmanar elever att nå den nivå som förväntas. En bra lärare kan lära ut, motivera, ge feedback och förmedla rätt studieteknik på ett sådant sätt så att eleven förstår vad som behövs för att utvecklas. Det kräver dock att lärarna ges förutsättningar till att vara just goda lärare.

## Lärarkyrket har i Sverige fallit i attraktivitet

Lärarkyrkets status har successivt sjunkit sedan mitten av 1900-talet. Allt fler lärare funderar på att lämna yrket och allt färre vill utbilda sig till lärare. Om denna trend inte bryts kommer Sverige 2020 att sakna 43000 lärare enligt lärarförbundet <sup>3</sup>. Detta kommer få en katastrofal följd för utbildningen av våra barn och för samhället i stort. För att råda bot på detta behöver lärarkyrkets status höjas. Lund är på inga sätt förskonade från det sjunkande intresset för lärarkyrket. Enligt Lärarnas riksförbunds arbetsmiljöenkät 2011 hade 70% av lärarna i Lund funderat på att lämna lärarkyrket de senaste åren, 32% hade gjort aktiv handling av sin fundering <sup>4</sup>. För att inte Lund ska mista fler av sina kompetenta lärare och för att attrahera nya behöver kommunen göra något åt lärarnas situation.

## Bättre arbetsvillkor ger förutsättning för goda lärare

Lund har många goda lärare men de ges inte förutsättningar att verka som sådana. De saknar tid för eleverna och för undervisning. Alltför mycket ska hinnas med inom ordinarie arbetstid. Det leder till att eleverna inte får de goda lärare som de skulle kunna få. Det leder också till att lärarna upplever sig maktlösa, blir stressade och får stressrelaterade besvär så som sömnlöshet och ångest. Företagshälsovården har de senaste åren märkt av en markant ökning av stressrelaterade besvär hos lärare. Två viktiga anledningar till lärarkyrkets låga status och brist på attraktivitet som återkommer i studier och undersökningar är den låga lönen och bristen på karriärmöjligheter.

## Lärare - ett låglöneyrke

Lärare har i snitt 10 000:- mindre i månaden än jämförbara yrkesgrupper. Det lönar sig knappt ur ekonomisk synvinkel att utbilda sig till lärare. Lönesättningen är en sak för arbetsmarknadens parter att ta itu med. Att få bukt med snedfördelningen i lönesättning är en allt för stor uppgift för en enskild kommun och kräver satsningar från staten. En kommun kan dock ta små steg i rätt riktning. Snittlönerna för lärare i Lund är lägre än i de flesta kommuner i Skåne. Det tyder på att lärarna i Lund är mer underbetalda än lärare i andra kommuner. Lund har en historia av att vara en

bra utbildningskommun. Det går inte att leva på historien i längden. För att upprätthålla ryktet av att vara en god utbildningskommun behöver Lund satsa på lärarna. Ska Lund lyckas locka lärare i framtiden och hålla en hög kvalitet i utbildningen behöver lärarnas generella lönenivå ses över. Det behöver också utvecklas metoder att premiera "bra" lärare, de som fortbildas samt de som får extra ansvar. Den individuella lönesättningen skulle kunna utnyttjas i högre grad. Det är mycket viktigt att metoderna att premiera "bra" lärare utarbetas av rektorer och skolledare i samarbete med representanter för lärarna och inte av nämnder eller förvaltningar.

### **Utökade och reella karriärvägar för lärare**

Att öka lärares karriärmöjligheter är en relativt enkel faktor för kommunen att påverka. Ökade karriärmöjligheter höjer inte bara statusen för lärarna utan kan även höja kvaliteten på undervisningen. Det skulle även öka Lunds kommuns attraktivitet som arbetsgivare och därigenom underlätta lärarförsörjningen i framtiden. Det finns redan idag olika karriärvägar för lärare. Förutom att bli skolledare är de vanligaste är att bredda eller fördjupa kompetensen genom högskolestudier, bedriva forskning, bli anställd som lektor och att bli mentor åt andra lärare. Problemet är att dessa vägar inte utnyttjas i den utsträckning som behövs. Ofta beror det på brist på resurser. Rektorerna har inte möjlighet eller vilja att öppna upp för dessa vägar. Lärare som vill vidareutbilda sig får göra det på fritiden eller bekosta det själv, vikarier sätts inte in för kompetensutveckling, de som forskar ges inte möjlighet att återge det till sina kollegor etc. Det är inte bara en fråga om resurser utan beror också på andra saker så som att kompetensutveckling ges i form av en bred/generell utbildning istället för ämnesspecifika utbildningar. Det behövs tydligare riktlinjer och resurser från kommunen för att realisera utvecklingsmöjligheterna för lärare. Karriärvägarna ska inte bara finnas på pappret utan främst i verkligheten.

### **En hållbar arbetssituation för lärare**

En annan faktor som kommunen kan påverka är att öka förutsättningarna för lärare att ägna sig åt undervisning. Stora klasser och mycket dokumentation förhindrar lärarna från att undervisa de elever de har på ett bra sätt. När en klass utökas med en elev får skolan mer pengar, vilket gör detta till en lockande åtgärd för rektorerna. Det ger dock upphov till mer dokumentation för läraren, dokumentation som ska hinnas med inom ordinarie arbetstid. Det kan även leda till att undervisningssituationen i klassrummet blir ohållbar. Genom att sätta en övre gräns på 20 elever i låg- och mellanstadieklasser, 25 i högstadieklasser och 30 elever i gymnasieklasser ges lärarna en rimlig chans att undervisa eleverna. Rektorerna får riktlinjer att hålla sig till och lockas inte att utöka klasserna för att få ekonomin att gå ihop.

Rättning av de nationella proven tar ofantliga mängder tid i anspråk för lärarna. Genom att centralisera rättningen och avsätta lärare för detta tar det inte tid från undervisningen för övriga lärare. Dessutom införs en opartiskhet i rättningen genom att lärarna inte rättar sina egna elevers prov. På vissa håll i landet har pensionerade lärare anställts för att rätta de nationella proven. Tid har på så sätt frigjorts för lärarna att ägna åt undervisning och eftersom det är billigare att anställa en pensionär har det inte inneburit stora mer kostnader för skolorna.

Bra lärare är avgörande för undervisningens kvalitet. Kompetenta lärare ska uppmuntras och bekräftas. Det ger återbäring i god utbildning för eleverna och en positiv spiral för lärarna. Det är kommunens uppgift att ge lärarna förutsättningar att utöva sitt yrke på ett bra sätt.

Vi yrkar därför:

- att kommunfullmäktige ger Barn och skolnämnderna samt Utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram och implementera konkreta åtgärder för att öka lärarnas reella karriärmöjligheter i Lunds kommun.
- att skolledningarna tillsammans med facken utarbetar system för att premiera "goda" lärare med högre lön.
- att Lunds kommun inom olika forum så som SKL och genom direkt kontakt med regeringen arbetar för att mer resurser ska tillföras kommunerna för lärares löner.
- att kommunfullmäktige ger Barn och skolnämnderna samt Utbildningsnämnden i uppdrag att se över möjligheterna att centralisera rättningen av de nationella proven med syfte att minska den administrativa bördan för de undervisande lärarna.
- att riktmärken införs för storleken på klasserna i låg/mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet på 15-20, 15-25 och 20-30 respektive.
- att aktiva åtgärder sätts in för att minska stressen i lärarnas arbetssituation.

Anette Mårtensson

Medförfattare till motionen: Yanira Difonis

1 Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. John Hattie, 2008

2 Att lära av de bästa- en ESO- rapport om svensk skola i ett internationellt forskningsperspektiv. Johannes Åman, 2011

3 Perspektiv på lärarlöner, del 9. Lärarförbundet, 2012.

4 Arbetsmiljöenkät. Lärarnas Riksförbund i Lunds kommun, 2011

